

Når sjelesorg, terapi og veiledning krysser spor

Gry Stålsett

spesialpsykolog ved Modum Bad, PhD og førsteamanuensis i religionspsykologi ved Menighetsfakultetet, Oslo.

Hvordan kan vi forstå mer av hvordan vi møter et menneske i sjelesorg til forskjell fra i terapi? Tor Johan Grevbo ønsker å gi en tverrfaglig avklaring.



Tor Johan S. Grevbo, Sjelesorg i teori og praksis. En lærebok og håndbok med mange perspektiver. Luther forlag, 2018. 512 sider

TOR JOHAN GREVBO har arbeidet ved Høyskolen Diakonova i Oslo og som professor ved Det Teologiske Fakultet i København. Særlig kjent er hans tidligere utgivelse Sjelesorgens vei. En veiviser i det sjelesørgeriske landskap-historisk og aktuelt (2006). Årets bok, Sjelesorg i teori og praksis er både en lærebok og et oppslagsverk. Forfatteren presenterer ulike sjelesørgeriske tradisjoner, og skriver grundig om nødvendig basiskompetanse. Han presenterer etiske rammer for sjelesorgsamtalene, og

gir pedagogiske råd for nybegynnere, for eksempel om forskjellige typer spørremåter. Han belyser også betydningen av kultursensitivitet, og byr på samtidsanalyser.

Medvandrер og budbringer

Etter hvert kapittel er det oppsummerende spørsmål som egner seg godt for læring og samtalegrupper. Forfatterens stemme, synspunkter og posisjoneringer i fagfeltet kommer tydelig frem, slik at deler av boken får et faglig essayistisk preg.

I det Grevbo kaller «viatorisk sjelesorg» er det balansen mellom å være en medvandrер og en budbringer som definerer sjelesorgens egenart. Forfatteren er opptatt av at sjelesorgfaget ikke må miste kontakten med sine kilder og tradisjoner når faget møter psykologien og psykoterapiens fagfelt. Her presenterer han oss for ulike posisjoner – som klar adskillelse, stort sammenfall og komplettering. Innebygde personlighetsmodeller og syn på normalitet belyses, og han gir også en oppsummering av hva fagområdene kan lære av hverandre. Det jeg særlig finner overførbart til andre praksisfelt som veiledning og terapi, er der forfatteren konkret presenterer forskjellige spørremåter, gode formuleringer som fremmer flyten og dybden i en samtale (fremfor å bidra til at den stopper opp). Han bidrar også til å bevisstgjøre oss på vanlige nybegynner feil.

Savner nyanser

Selv om presentasjonen av terapeutiske retninger er kort, er den ryddig. Men særlig i fremstillingen av hva psykoterapien skal lære av sjelesorgen, hadde jeg ønsket en mer nyansert fremstilling. Forfatteren synes å forutsette at en i psykoterapien nesten bare ser farene ved de åndelige aspektene i menneskers liv.

Det oppleves også som et minus at ritualers betydning i sjelesorg- og terapisarbeid ikke vektlegges mer, og er heller overfladisk behandlet med tanke på dagens praksis. Hvordan vi møter kvinner og menn ulikt i den profesjonelle samtalen og fremstillingen av kjønn og identitet, fremstår mangelfullt og stereotypisk. Jeg synes ikke det står i stil med fagligheten som ellers preger boken.

Jeg skulle gjerne ha sett et eget kapittel om sjelesorg i møte med traumeerfaringer og livsfasers spesifikke utfordringer, der sjelesorgen og terapien med sin forskjellige tilgang særlig kan utfylle hverandre. Jeg savner også mer om hvordan en tar opp forholdet mellom følelser og tro i en sjelesørgerisk kontekst. Boken kunne også med fordel hatt et tematisk stikkordsregister.

Stor nytteverdi

Disse innvendingene svekker likevel ikke hovedinntrykket av at dette er et imponerende arbeid med stor nytteverdi også tverrfaglig, der sjelesorg, terapi og veiledning krysser spor. Sjelesorg i teori og praksis er ikke bare tettpakket med bibelske henvisninger, men også grundig med forskningsbaserte, filosofiske og psykologifaglige referanser. I kombinasjon med godt faglig skjønn kan den egne seg både som lærebok og som den håndboken den ønsker å være.

Grevbo presenterer spørsmål og perspektiver som også kan være nyttig for psykologen å ha med seg i verktøykassen, selv om anvendelsen da vil være av mer undersøkende karakter enn å tilby svar. Den personlige stemmen er et vågestykke i læreboksjangeren. Det gjør den faglig utfordrende, noen ganger med gode analyser, andre ganger med irriterende påstander. Men kanskje derfor også interessant å lese.